

Ngaahi Sīpinga 'o e Ngaahi Vā Fetu'utaki Mahu'ingamālie 'i he Hisitōlia 'o e Siasí mo e Tokāteline mo e Ngaahi Fuakavá

Sīpinga 1

Hili 'a e 'a'ahi 'a Siosefa Sāmita ki he Mo'unga ko Komolá 'i Sepitema 1823, na'a ne vahevahe ha ngaahi fakaikiiki fekau'aki mo 'ene a'usia peat mo e 'a'ahi 'a e 'āngelo ko Molonaí ki hono fāmilí. Na'e hokohoko atu hono vahevahe 'e Siosefa 'ene ngaahi a'usia mo e mata me'a-hā-mái mo kinautolu na'e ofi taha kiate iá. 'I he manatu 'a e fa'ē 'a e Palōfitá ko Lusi Meki Sāmita ki he ngaahi a'usia toputapú ni, na'a ne hiki ai 'a e ngaahi me'a ni:

Na'a ma fakatahataha'i 'ema fānaú 'i he efiafi kotoa pē. Te u pehē na'a mau hoko ko ha fāmili mātu'aki makehe 'i ha toe fāmili kuo faifaiangé pea mo'ui 'i māmaní, 'o tangutu fuopotopoto kotoa, 'a e tangata'eikí, fine'eikí, ngaahi foha, mo e ngaahi 'ofefiné kotoa 'o fanongo fakalongolongo mo tokanga ki he ngaahi akonaki fakalotu 'a ha tamasi'i. . .

... Na'e nofo'ia 'e he feohi'anga lelei mo fakafiefia tahá 'a homau 'apí. Na'e 'ikai ha fefūsiaki pe feta'emahino'aki te ne uesia 'emau nofo nongá, pea na'e toka 'a e melinó 'i homau lotolotongá. (Lucy Mack Smith, 'i he *Ngaahi Akonaki 'a e Kau Palesiteni 'o e Siasí: Siosefa Sāmita* [2007], 563)

- Ko e hā 'oku makehe kiate koe fekau'aki mo e fāmili Sāmitá mei he fakamatala ko 'ení?
- Na'e tokoni'i fēfē nai 'a Siosefa Sāmita 'e he 'ofa na'a ne ongo'i 'i hono 'apí ke ne fakahoko hono uiui'i mahu'ingá?
- Ko e hā 'okú ke ako mei he sīpinga ko 'ení fekau'aki mo e founiga 'e lava ke tāpuekina ai koe 'e he 'Otuá, pe ko e founiga te ke lava ai 'o tokoni'i 'a e ni'ihí kehē ke tāpuekina kinautolu, 'o fakafou 'i ha ngaahi vā fetu'utaki 'oku mahu'ingamālié?

Sīpinga 2

Lolotonga 'ene nofo 'i Nāvū, 'Ilinoí, na'e fakakaukauloto 'a Siosefa Sāmita ki he ngaahi lelei 'o e ngaahi vā fetu'utaki 'oku mahu'ingamālié:

Te u lau ia ko e taha 'o e ngaahi tāpuaki ma'ongo'onga tahá, kapau 'e fakamamahi'i au 'i māmaní, 'o kapau ko hoku tufakangá ke 'i ha feitu'u 'e lava ke takatakai'i kotoa ai au 'e hoku ngaahi tokouá mo e ngaahi kaungāme'a. (*Ngaahi Akonaki: Siosefa Sāmita*, 539)

- 'E lava fēfē ke tokoni'i kitautolu 'e he fāmilí mo e ngaahi kaungāme'a 'i he taimi 'oku tau a'usia ai ha ngaahi pole faingata'a?
- Ko e hā ha ngaahi founiga kehe 'e lava ke tāpuekina ai 'e he fāmilí mo e ngaahi kaungāme'a 'etau mo'uí?

Sīpinga 3

Lau 'a e Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 108:7, 'o kumi ha fale'i na'e fai 'e he 'Eikí kia Laimani Selamani 'o e Kau Fitungofulú.

- Ko e hā 'e faingata'a ai 'i he taimi 'e ni'ihí ke muimui ki he fale'i ko 'ení?
- Ko e fē ha taimi kuó ke ongo'i ai kuo fakamāloha pe fakatupulaki koe 'e ha feohi mo ha taha kehe?